

JAK BÝT MANŽELSKÝM TERAPEUTEM, I KDYŽ NEUMÍTE PRAKTICKY NIC

(Haley, Jay: "How to be a marriage therapist without knowing practically anything", ex: Journal of Marital and Family Therapy, Vol. 6, 1980, No. 4, s. 385-392.)

Překlad: MUDr. Eva Adamovská

Souhrn

Terapeuti, trénovaní pro manželskou a rodinnou terapii, se často neučí technikám, které by navodily změnu. Neučí se ani způsobům, jak skrýt před kolegy a svými klienty skutečnost, že nevědí, jak řešit problémy partnerů v tísní. Článek podává přehled všeobecných i specifických technik, jak skrýt neznalost, i způsobů, jak správně omluvit své selhání. Článek je určen pro terapeuty, kteří zjišťují, že nevědí, co dělat s některým určitým párem, i pro terapeuty, kteří nevědí, co dělat s kterýmkoli párem.

Během svého profesionálního výcviku se terapeuti učí psychodynamice a jiným teoriím *abnormální* psychologie, učí se teorii vývoje osobnosti a umění diagnostikovat. Někteří se dokonce učí, jaké léky dávat lidem s problémy tak, aby jim bylo co nejméně ublíženo. Ale překvapující množství kliniků, graduovaných v psychologii, sociální práci a v psychiatrii se nenaucilo, jak řešit předkládaný problém klienta. Navíc se objevuje nová generace manželských a rodinných terapeutů, kteří nevědí, jak řešit manželské a rodinné problémy. Mnoho mladých manželských terapeutů se výškolením stává členy "čtvrté profese" manželských a rodinných terapeutů. Učí se nejen psychologickým teoriím, ale i teorii systémů rodinného vývoje, rozvodovým statistikám, a co říci u různých zkoušek. Ale překvapující množství jich nebylo vyučováno, jak změnit manželský problém. Neznají způsoby, jak někoho změnit, a také se nenaucili, jak tento fakt skrýt. Tento článek je určen terapeutům, kteří zjistí, že nevědí, co dělat s párem v určitém případě, což se stává každému z nás. Primárně je však tento článek určen terapeutům, kteří nevědí nic o tom, jak změnit manželské vztahy v jakémkoliv případě, a přejí si vypadat znalecky a působit dojmem, že vědí, co dělají.

Různorodé manželské problémy předkládané terapeutovi jsou všechny dilematem pro terapeuta, který neví, jak způsobit změnu. Problémem může být manžel, nezdravě žárlivý na svou ženu, nebo pár užívající své dítě k udržování manželského sporu, nebo symptom jednoho z manželů jako součást manželského kontraktu. Symptomatický partner může být alkoholik, nebo může být depresivní, nebo má bolesti žaludku, nebo je úzkostlivý, nebo má jiný stresující problém, který udržuje manželství a činí je nešťastným.

Nezáleží na tom, o jaký manželský problém jde, jestliže terapeut neví, jak řešit jakýkoliv problém a umí pouze diagnostikovat, mluvit o obranách a úzkosti a diskutovat o terapii systémů. Není správné, aby terapeut řekl klientovi v tísní "Já nevím, co mám proboha dělat s problémem, jako je ten váš". Terapeut se musí pustit do práce a postupovat, jakoby byl kompetentní a hoden své mzdy.

JAK SKRÝT NEZNALOST PŘED KOLEGY

Terapeut, který neví, jak někoho změnit, má dva problémy: jak tu skutečnost skrýt před kolegy a jak ji skrýt před klientem. Nejjednodušší je ukrýt neschopnost před kolegy. Metody jsou propracovány již po několik generací kliniků. Zde je přehled těch nejběžnějších:

1. Je třeba rutinně trvat na důležitosti diskretnosti v terapii. Všechny dveře a stěny pracoven mají být zvukotěsné, aby kolega, který se náhodou opře o dveře, neslyšel, jak je terapeut neúčinný. Je-li nadhozena myšlenka pořídit magnetofonový nebo video záznam rozhovorů za vyučovacím nebo výzkumným účelem, je třeba ji zapudit s opovrhlivým komentářem o neetických praktikách a o pacientově právu na soukromí.

2. Veškeré supervize je třeba provádět bez magnetofonových záznamů a bez pozorování. Vezmeme-li k supervizorovi své poznámky, lze v nich zdůrazňovat otázky vztahů. Fakt, že se člověk v terapii neúčinně plácá, nemusí nikdo vědět. Supervizoři často diskutují raději o dynamice než o intervencích navozujících změnu, protože tento předmět byl obvykle zanedbáván při supervizorském výcviku.

3. Dlouhodobou terapii je třeba dělat tak, aby kolegové, kteří předávají lidi, zapomněli, koho předali. Tímto způsobem lze předávat manželské problémy terapeutovi po léta, aniž by vyšlo najevo, že nikdy nikoho nezměnil.

4. Na profesionálních setkáních je třeba zdůrazňovat vědeckost diagnózy, výzkumu, teorii systémů a vývoj rodiny a dítěte. Terapie má být předkládána pouze jako záležitost "jak to dělat". Je-li klinická práce očerněna

jako praktická v protikladu k vědeckých příspěvkům, zdá se pak terapie nedůležitá pro odhalení neschopnosti, které by bylo možno učinit vědeckým výzkumem.

5. Při udělování kvalifikací terapeutům a při výuce je třeba zdůrazňovat význam titulu a nikoliv dovednosti v terapii.

Zakládat kvalifikaci na titulech znamená chránit terapeuta, který neví, jak provádět terapii. Takový (nebo taková) potřebuje znát jen jak skládat příslušné zkoušky. Jestliže by se pro jeho zřejmou neschopnost začala veřejnost dožadovat, aby kvalifikace nebyla založena pouze na akademickém titulu, je možné trvat na tom, že je nutné projít sto dvěma hodinami supervidované terapie. To není problém, protože terapeut se může sejít s klienty v pracovně sám a později odhalit supervizorovi pouze to, co si sám přeje (viz č. 2 výše). Pokusy akreditovat terapeuty podle testů dovednosti nebo podle úspěšnosti výsledků je třeba zesměšnit jako nepraktické. Je možno říkat: "Konec konců, kdo může definovat úspěšné manželství v tomto složitém a měnícím se světě? Jak můžeme tedy říci, že se nám podařilo zlepšit manželství?"

JAK SKRÝT NEZNALOST PŘED KLIENTY?

Kolegové nemusí vědět, co se skutečně děje v terapeutové pracovně, ale klienti ano. Postupy, jak skrývat před klienty skutečnost, že člověk neví, jak je změnit, lze rozdělit na všeobecné a speciální.

Obecným postupem, užívaným nejzkušenějšími terapeuty, kteří nevědí, jak přivodit změnu, je povzbuzovat klienta, aby mluvil a mluvil, a doufat, že právě to třeba způsobí zlepšení. Hovoří-li terapeut s jedním z manželů, může použít to, co se naučil během výcviku a při sledování televizních show a říci: "Povězte mi o tom víc", a "Přemýšlel jste o tom, proč to bylo pro vás tak důležité?" Hovoří-li s oběma manželi současně, může terapeut říci: "Chtěl bych, abyste spolu mluvili, abych mohl sledovat vaši komunikaci". Pak může být třeba zticha a jen příležitostně je povzbudit, jestliže jejich debata vázne.

Když povzbuzuje klienty k řeči, má terapeut mluvit co nejméně, aby skryl skutečnost, že neví, co říci. Tomu se říká "aktivní naslouchání". Mlčenlivé chování navozuje tajuplnou atmosféru, ve které jsou méně potřebné speciální dovednosti, což vědí kněží již po staletí. Protože klient nevyhnutelně přikládá mlčení zvláštní význam, získává terapeut věhlas výřečnosti, zatímco vlastně neví, co by řekl. Aby dále povzbudil manžele k řeči, může terapeut občas prohodit interpretační poznámku, podotknout, že ty nešťastné věci, které si navzájem říkají, jsou příklady jejich špatných interpersonálních vztahů. Pomůže také v náhodně vybraných okamžicích přiřknout některému výroku sexuální konotaci. Manželé pak začnou dávat přednost tomu, aby terapeut mlčel, a ten pak může zůstat pohodlně mlčenlivým, aniž by měl pocit, že by měl dělat víc.

Hovořit o minulosti je vítáno klienty, kteří by se rádi vyhnuli současným problémům. Rekapitulace minulého nemusí mít žádný vztah ke změně, ale je většinou lidí očekávána. Lze užít vět: "Vidím, že tento problém je pro vás oba velmi tíživý". „A teď mi povězte, jaké bylo vaše manželství předtím a kdy jste poprvé začali pozorovat, že tento problém vzniká." Pokud klienti nejsou němí nebo retardovaní, což vyžaduje modifikaci přístupu, uvolní tento dotaz záplavu slov, která může trvat libovolně dlouho, od jednoho pohovoru až po celou dobu terapie. Manželé se rádi přou o minulost a o to, co kdy a kdo řekl, protože v tom už mají zkušenosti. Jak dlouho bude jejich řeč trvat, závisí částečně na výřečnosti klientů, ale také na tom, jak šikovně je terapeut povzbuzuje slovy "Můžete mi o tom říci více?" Pohlčení debatou o minulosti klienti ani nezpozorují, že terapeut neví, co dělat s jejich současným problémem.

Může dojít i k nešťastnému vývoji událostí, když terapeut povzbuzuje manžele, aby mluvili volně, vyjadřovali své pocity a přeli se o to, co kdo v minulosti způsobil. Tento typ diskuse často vede k takovému hněvu a rozklížení manželství, že se manželé rozhodnou rozejít. Terapeut z toho může být smutný. Brzo ale najde kompenzaci ve skutečnosti, že jejich rozchod mu umožní provádět "rozvodovou terapii". Terapeut může pomoci páru při tak obtížném úkolu, jakým je rozchod. Při tomto procesu je terapeut příjemně překvapen, když zjistí, že z jednoho klienta se stali klienti dva a oba si může vykázat. Mnozí terapeuti, kteří nejsou schopni pomoci manželům rozejít se, mohou zdvojnásobit své výkazy tak, že se jednak schází s nimi samotnými, jednak je umístí do skupiny s jinými manželi. K vytvoření manželské skupiny nepotřebuje terapeut žádnou zvláštní dovednost, protože páry se ujmou vedení schůzky a hovoří a interpretují navzájem. Každý cítí, že se děje něco důležitého, i když se sami nemění, a terapeut získává dvojnásobný počet případů, přičemž jediné, co musí umět, je zůstat zticha.

Zkoumání jiných problémů lze podnikat buď zcela na počátku nebo později v terapii. Například přichází-li pár, kde manžel se hněvá a žárlí na svou ženu, která mu byla nevěrná, měl by terapeut, který neví, co dělat, dostat předkládaný problém co nejdříve z ohniska pozornosti. Může říci: "Konečně, žárlivost je jen příznak,

a my musíme prohovořit ostatní záležitosti, abychom se dostali ke kořenům symptomu v manželských vztazích". Jiný způsob, jak od toho odejít, je předstírat důkladnost a obezřelost: "Tak teď bych rád odsunul tento problém se žárlivostí do budoucna. Mohli byste mi předložit všechny možné jiné problémy vašeho manželství, které vás kdy trápily?"

Některé klienty je nutno povzbuzovat, aby vynášeli další problémy, ale většina jich toho dokáže vymyslet dost, aby konverzace nevázla. Příklady mohou vyvolat reminiscence a uspokojit zvědavost terapeuta, na příklad: "Míváte zvláštní manželské konflikty po mejdanech se sexuálním obsahem?"

Zkoumání následků problému vyvolá v klientech dojem, že terapeut je si plně vědom jeho závažnosti, i když setím ničeho nedocílí. Terapeut se dotazuje, kolik jim problém zabírá času, v jakých činnostech jim brání, jaké nesnáze způsobuje, jak škodí jejich vztahu k dětem a příbuzným, a co by bylo možno dělat, kdyby manželé tento problém neměli. Manželé pak často říkají, že si ani neuvědomovali, jak dalekosáhlé následky problém má, a že jsou nyní rozhodnuti se s ním vypořádat. Terapeut může říci: "No, první krůček jste udělali tím, že jste sem přišli, to je důležité".

Jestliže se terapeut rád soustřeďuje na interpersonální vztahy, může pronášet komentáře o vztahu klient-terapeut, jako: "Všimli jste si, že se mnou jednáte jako s autoritou, o které se předpokládá, že rozřeší váš problém?" Tento typ komentáře povzbuzuje klienta, aby neočekával, že terapeut bude expert, a také navozuje vzpomínky na šéfy a jiné autority. Terapeut může také přimět manžele k hovoru nejen o jejich vzájemných vztazích, ale i o vztazích ke všem jejich příbuzným a přátelům. Zkoumání toho, co již bylo podniknuto, aby byl problém zdolán, zahrnuje i diskutování o předchozí terapii, byla-li jaká. Vždy je třeba zkoumat, jaké rady dostávali klienti v minulosti. Terapeut zdánlivě zkoumá anamnézu, ve skutečnosti ale získává nápady, co dělat s klienty. Terapeuti vzájemně komunikují o svých terapeutických technikách přes své klienty, když se dozvídají, co dělali kolegové, aby rozřešili nějaký problém. Než přejdeme ke speciálním taktikám, shrneme obecnou část na příkladu. Vybereme libovolný problém, řekněme ženu, která přichází k terapeutovi s tím, že selhává v manželství i v práci, že je pomatená, protože si nemůže pomoci a počítá všechno, co dělá. Ať pracuje doma, kráčí, hraje tenis, souloží nebo předsedá schůzi, stále musí počítat, kolikrát se co stane. Vypráví, že ke krizi došlo, když její manžel přišel na to, že počítá jeho vdechy při pohlavním styku. Když přišli poprvé, manžel hrozil rozvodem a říkal, že nyní toužebně hledí na ženy, které počítají méně. Co může s tímto problémem dělat terapeut, když neví, jak ho změnit? Obecně, může postupovat tak, jak je zde naznačeno. Může zachovávat diskretnost v tom, co se v terapii děje před svými kolegy, může povzbuzovat manžele v hovoru a sám aktivně naslouchat. Může je přimět zkoumat jejich minulé manželské vztahy, jejich osobní individuální minulost, a jejich dětství v širší rodině.

Může hovořit o filozofických otázkách v manželství, včetně tolerance pro slabost partnera. Může zůstat mimo problém po měsíce, snad i léta manželské terapie, aniž by měl ponětí jak pár změnit a aniž by kdo tuto skutečnost odhalil. Může se mu dokonce podařit napsat o případu v článku nebo v knize na téma "zajímavé problémy v manželské terapii". Nutno poznamenat, že chce-li terapeut skrýt svou neschopnost, měl by se v publikaci vyvarovat jakýchkoli doslovných transkripcí terapeutických pohovorů. Místo toho by měl užívat shrnutí případů. Například o ženě, která má problém s nutkavým počítáním, může klinik říci: "Pacientka byla povzbuzována, aby pátrala po důvodu nutkavého počítání a kořeny psychopatologie byly nalezeny v zážitcích z dětství". To zní lépe než doslovný transkript: "Terapeut: Když jste byla malá, přidělovala jste různým cestám do koupelny číslo jedna a číslo dvě?"

SPECIÁLNÍ TAKTIKY

V rámci obecných principů skrývání neznalosti může terapeut použít i speciální postupy, naučené na seminářích nebo z literatury. Některé budou jen přechodným koníčkem, zatímco jiné se stanou klasickými manévry, protože pomáhají udělat na klienta dojem, že terapeut je dovedný. Vracet lidem zpátky cokoli řeknou, je klasickou taktikou, která přečkala zkoušku času a generací neadekvátních terapeutů. Postup jako rouška přikryje skutečnost, že terapeut neví, co udělat, aby způsobil změnu. Navíc to udělá na klienta dojem, že terapeut je empatický a chápající. Opácti zpět něčí slova vytváří iluzi intimity. Manžel řekne: "Tolik se stydím, že máme tento dětinský manželský problém". Terapeut odpoví: "Tolik se stydíte, že máte tento dětinský manželský problém". Z hlediska páru došlo k setkání dvou myslí a bylo dosaženo porozumění. I nespolečenský terapeut se zdá být vřelým, empatickým a chápajícím, jestliže pouze hloubavě zopakuje to, co lidé řekli. Hlavní výhoda tohoto postupu je v tom, že se ho snadno naučí i lidé se sníženou inteligencí. Výzkumy ukázaly, že šestileté děti, chlapci i děvčata, mohou tuto techniku zvládnout již po 40-minutovém nácviku.

Získávání kontaktu s pocity je jiným klasickým postupem, který může být užíván a bývá užíván terapeuticky. Ať řekne klient cokoliv, terapeut odpoví: "Co při tom cítíte?" Se vzrůstajícími zkušenostmi, nebo s pomocí zvláště inspirujícího supervizora, se terapeut odváží komplikovanějších vět, jako: "Co přitom doopravdy cítíte?", nebo dokonce: "Jsem zvědav, jestli dokážete říci svému manželovi o hloubkách vašich pocitů při tom". Tyto výroky povzbuzují vyjádření nebo simulaci pocitů a odvedou pozornost emočně vyburcovaného klienta od toho, že se nic neděje s jeho problémem.

Interpretace, které spojují mezi sebou to a ono, jsou ovšem prověřenou taktikou terapeuta, který neví, jak přivodit změnu. I klient s rudimentálním vzděláním má radost z interpretací, které spojují jednu věc s druhou, a tak je snadno jeho pozornost odtržena od toho, že se nic nemění. Podobnosti lze najít mezi manželem a šéfem, mezi matkou a manželkou. Jelikož lidé nemyslí náhodně, existuje vždy souvislost mezi tím, co člověk řekne v určitou chvíli a co je řečeno v jinou chvíli.

Vztahové hry a postupy zaměřené na senzitivitu jsou způsoby, jak strávit čas a dát klientům iluzi, že ke změně jistě dochází, protože jsou rozrušeni. Konfrontujícím hrám se lze snadno naučit z literatury o skupinové terapii a z populárně naučných knih typu "pomozte si sami". Lze například konfrontovat manžele se způsobem, jakým hrají hru "Pomoz mi". Objevování sebe udělá na klienty dojem a oni nepozorují, že terapeut neví, jak pomoci. Je možno poukazovat na to, že "Dospělý" v jednom partnerovi hovoří k "Dítěti" ve druhém, lze hovořit o jejich hrách? se škádlením a odmítáním nebo se závislostí. Hovořit o vlastních manželských problémech a rozvodech někdy terapeutovi pomůže a ukáže, že terapeut/ka je člověk a že problém každého je lidský.

Jinou moderní technikou je "sochaření". Do místnosti je možno vnést akci tak, že manželé pózami znázorní svůj problém, místo pouhého hovoření o něm. Manžel se může opírat o svou ženu, aby ukázal svou závislost na ní, a zatímco on se o ni opírá, ona se může nad ním sklánět aby ukázala, jak je zatížena tím, že ho chrání. Terapeut může říci něco jako: "Nyní se dostáváme k základům pohybů a neintelektualizujeme pouze". Manželé mají tento typ akce rádi a terapeut se může technice naučit během jednoho odpoledního nácviku. Zkušenosti z ochotnického divadla mohou být prospěšné.

Mají-li manželé herecké vlohy, je možno je přimět vytvořit genogramy každého z jejich rodinné sítě a pak simulovat jejich vztahy se všemi příbuznými. Možná, že nepřekonají svůj manželský problém, ale budou mít o čem mluvit se svými příbuznými a přáteli.

JAK OMLUVIT SVÉ SELHÁNÍ

Terapeuti, kteří nevědí co dělat, selhávají, ale ne ve všech případech, protože jsou časté spontánní remise. Právě tyto spontánní remise udržují zdroje klientů a dávají terapeutovi iluzi, že snad nakonec opravdu ví co dělat, i když si to neuvědomuje. Ovšem k selhání dojde často a terapeut musí být schopen skrýt skutečnost, že k selhání došlo proto, že nevěděl co dělat.

Když dojde k selhání, je třeba brát v úvahu dvoje posluchačstvo: kolegy profesionály a klienty. Malým problémem jsou kolegové, protože je možno vyhnout se pozorování a studiu výsledků. Způsobů, jak se vyhnout studiu výsledků je řada, od poukazů na diskrétnost přes argumenty o složitosti až k důrazu na růst jako neměřitelnou hodnotu. Je možno užít také klasického argumentu, původně Freudova, že totiž každý případ je jedinečný, a proto nemůže být srovnáván s jiným případem jakýmkoliv procentuálním měřením.

Jednání se zklamaným klientem je hlavním problémem. Předpokládejme, že pár řekne rozhořčeně, že k žádné změně nedochází. Po měsících terapie jsou stále nešťastní a jako manželé jsou zajedno jen v tom, že terapeut u nich selhal. Je možno sledovat několik standardních obranných postupů. Ukázat doklad o kvalifikaci, předhazovat tituly a jmenovat slavná místa, kde byl terapeut školen, může být užitečné na počátku terapie, ale ne v této fázi. Na klienta to neudělá dojem a "alma mater" dostane špatnou reputaci. Správné postupy lze rozdělit do dvou kategorií: obvinít klienta a říci, že bylo dosaženo větší změny, než si sami uvědomují.

Obvinít klienta lze mnoha způsoby. Řeknou-li manželé, že jsou zklamáni terapeutovým selháním, je možno se jich otázat, zdali si všimli, že být zklamáni terapeutky patří k jejich životnímu údělu, který sami perpetuují. Na tomto tématu lze pak dále pracovat. Terapeut obrátil choulostivý moment v důvod pokračovat v terapii tak, že mohou debatovat o svých minulých zklamáních v lidech v celém svém dosavadním životě.

Jiný způsob, jak obvinít klienta je subtilnější. Sdělení může obsahovat konstatování, že manželé došli tak daleko, jak jen v současné době mohou vzhledem k tomu, jaký jsou materiál. Ani mistrovsky zdatný terapeut by s nimi nedokázal více. Je v tom obsaženo, že klienti dosáhli vrcholu, terapeut ne. Někdy lze naznačit, že

před dořešením problému musí manželé dosáhnout nového stádia sociálního vývoje, například zestárnout. Dobré je užívat slovo "integrovat". Možno říci, že pár musí integrovat svůj vhléd do významu emočních zážitků, dosažených v terapii, a pak teprve je možno pokročit dále s problémem. Jestliže klient neudělal vše, co bylo požadováno, terapeut může říci, že více kooperace by problém vyřešilo a možná, že manželé dosud nejsou připraveni se přes problém dostat.

Chytrý způsob, jak skončit a nepřiznat, že terapeut nevěděl co dělat, je říci, že klient si vlastně neuvědomuje, jak mnoho se změnilo. "Způsob, jakým o svých manželských problémech hovoříte nyní a způsob, jakým jste mluvili, když jste přišli poprvé - tedy změna je pozoruhodná". V případě počítající ženy může terapeut říci: "Možná, že už si na to nevzpomínáte, ale když jste přišli poprvé, počítala jste každé mé slovo a každý vdech svého manžela. Nyní je to jen občasné". Tento typ tvrzení připravuje půdu pro klasické zakončení nekompetentního terapeuta - klienti říkají, že problém mají stále, ale už jim tolik nevadí.

Terapeut může také probírat všechny pokroky v sebevyjadřování, ve vhledu a v sebepochopení, v řešení problémů se vzdálenými příbuznými a poukázat na to, že toto všechno je důležitější než onen triviální předkládaný problém, o kterém si klient kdysi myslel, že je tak důležitý.

Přehled způsobů, jak jednat při selhání, není v žádném případě vyčerpávající a každý terapeut má svůj oblíbený způsob. Jeden způsob, oblíbený v poslední době, je předat pár někomu ve vaší vlastní skupině terapeutů. Dotyčný kolega podepře cokoliv jste klientovi řekl, a také bude postupovat tak jako vy, takže se bude zdát, že tak postupují všichni terapeuti a že to, co jste udělal, bylo správné, i když to selhalo (některé terapeutické skupiny kolegů tohoto typu jsou malé, jiné docela velké). Obecně, jednat při selhání vybraně přináší potěšující zakončení. Ukončení terapie má zanechat v klientech lehký pocit viny, že neudělali všechno, co měli, věru, že se dostali tak daleko ve vývoji svého manželství, jak jen bylo v současné době možné, a že žádný terapeut by nemohl udělat více, a lítost, že způsobili terapeutovi tolik potíží, když nepochybně ještě závažnější problémy čekají za dveřmi. Klient by měl být také spokojen, že problém, i když dosud trvá, je ve skutečnosti spíše jakýmsi dráždidlem, a ne neštěstím, jako býval kdysi.

Těmito jednoduchými technikami může terapeut provádět terapii po měsíce, ba roky, a jeho klienti se nezmění, ale nikdy neobjeví, že terapeut neví o nic víc než instalatér, jak jim pomoci překonat problém, se kterým vstoupili do dveří.

Poznámka: Autor užívá mužského rodu, jak je zvykem, ale uznává nerovnost tradičního užití maskulina, protože neznalost toho, jak provádět terapii, se vyskytuje u obou pohlaví.